

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ DE PE LÂNGĂ PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

SUPLIMENT LA REVISTA "ADMINISTRAREA PUBLICĂ"

Ambasadorul Turciei în vizită la Academia de Administrare Publică

Pe 4 aprilie, curent, la Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, a avut loc o întâlnire a ES dl Mehmet Selim KARTAL, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Turcia în Republica Moldova, cu profesorii, masteranzii și audienții cursurilor de dezvoltare continuă ai instituției.

Întâlnirea a fost precedată de o întrevedere în sala Senatului a Ambasadorului Turciei cu conducerea Academiei, rectorul Vasile MARINA, doctor habilitat, profesor universitar și vicerectorul Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar.

În cuvântul de salut la întâlnirea cu colectivul Academiei, rectorul dl Vasile Marina, a menționat că au devenit o frumoasă tradiție întâlnirile colectivului Academiei cu ambasadorii altor țări acreditați în Republica Moldova. Astăzi ne-a onorat cu prezența sa Ambasadorul Turciei în țara noastră. Republica Moldova are relații foarte bune cu Turcia în plan economic și politic. Turcia este o țară dezvoltată, care joacă un rol foarte important în bazinul Mării Negre, de la care noi avem multe de învățat, inclusiv în domeniul învățământului, a spus dl Vasile Marina, oferind cuvântul înaltului oaspete.

În debutul discursului său, ES dl Ambasador Mehmet Selim Kartal a subliniat că este foarte bucuros să se afle în vizită la Academia de Administrare Publică care joacă un rol decisiv în administrarea guvernamentală din Moldova, adăugând că intenționează să coopereze

îndeaproape cu Academia.

Domnia sa a vorbit în cadrul întâlnirii despre geopolitica și posibilitățile de cooperare în cadrul regiunii Mării Negre, apoi s-a referit la relațiile Turciei cu Uniunea Europeană.

Pornind de la faptul că regiunea Mării Negre are un imens potențial economic, Organizația de Cooperare Economică la Marea Neagră (BSEC) este considerată de către comunitatea internațională un partener unic și credibil pentru bazinul Mării Negre. Turcia, în calitate de membru fondator al BSEC și țară-gazdă a Secretariatului, este pe deplin angajată în promovarea păcii, securității și stabilității în vecinătatea sa. Respectiv, în cadrul BSEC se acordă prioritate cooperării multidimensionale.

Referindu-se la interacțiunea BSEC-Uniunea Europeană, Ambasadorul a menționat că este salutat interesul UE în regiunea Mării Negre precum și dorința de a dezvolta relațiile sale cu regiunea într-o manieră coerentă și solidă.

În calitate de țară candidată la UE, Turcia sprijină consolida-

rea în continuare a cooperării și a interacțiunii dintre BSEC și UE. În timp ce BSEC oferă Uniunii Europene un cadru instituțional bine stabilit, Uniunea Europeană este de așteptat să acorde asistență BSEC-ului în realizarea proiectelor majore.

În contextul aniversării de 20 de ani a Organizației, pentru următorul deceniu a fost adoptată o nouă Agendă Economică a BSEC pentru a oferi răspunsuri regionale la provocările globale.

Secretarul General al BSEC, dl Victor Țvircun, cetățean al Republicii Moldova, fost ministru al educației și sportului al Republicii Moldova și Ambasador la Ankara, a fost ales în iunie anul trecut.

Ambasadorul a relatat în continuare că, din moment ce acum 50 de ani a fost semnat Acordul de Asociere cu Comunitatea Economică Europeană (CEE), Turcia a dezvoltat o relație multilaterală cu Uniunea Europeană. „Noi, în Europa, împărtășim aceleași preocupări de bază, a menționat Ambasadorul. Avem un viitor comun și apărăm aceleași drepturi. Ade-

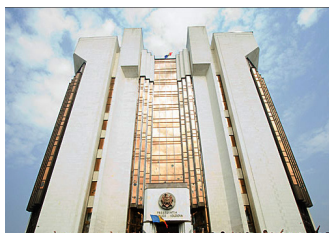
rarea la UE a fost întotdeauna o alegere strategică pentru guvernele succesive ale Turciei, scopul suprem fiind integrarea în Uniunea Europeană”.

Ambasadorul s-a referit, de asemenea, la relațiile Turciei cu Republica Moldova, răspunzând la mai multe întrebări ale celor prezenți. Turcia este unul dintre cei mai importanți parteneri comerciali ai Republicii Moldova, în anul 2012 situându-se pe locul 6 după valoarea volumului schimburilor comerciale și pe locul 9 în topul țărilor unde Republica Moldova efectuează exporturi. În Republica Moldova activează 232 de întreprinderi cu capital turcesc, care au dezvoltat un șir de proiecte investiționale de succes în domenii, precum industria alimentară, telefonie mobilă, medicină și industria hotelieră. Aceste relații sunt în continuă dezvoltare.

Rectorul Academiei, dl Vasile Marina, a mulțumit înaltului oaspete pentru că a găsit timp și a binevoit să prezinte acest discurs foarte interesant, menționând că și Academia de Administrare Publică are planuri de a extinde cooperarea cu instituții similare din Turcia. Astfel, pentru anul 2013, sunt preconizate deplasări de serviciu și studii în Turcia a 20 de profesori și masteranzi. În final, rectorul Academiei a înmănat ES dl Ambasador Mehmet Selim Kartal imaginea Academiei de Administrare Publică fixată pe un suport, invitându-l să viziteze instituția oricând va găsi de cuviință.

Cor „F. P”

Președintele Nicolae Timofti a desemnat candidatul pentru funcția de Prim-Ministru

Președintele Republicii Moldova, Nicolae TIMOFTI, l-a desemnat pe Vlad Filat candidat pentru funcția de Prim-Ministru. Decizia a fost luată în urma consultărilor finale purtate cu reprezentanții fracțiunilor parlamentare ale PD, PL și PLDM.

Nicolae Timofti a făcut următoarea declarație: „În conformitate cu Constituția Republicii Moldova, art. 98, alin. (1), am purtat consultări cu fracțiunile parlamentare, dar și cu grupuri de deputați, cu scopul identificării unui candidat pentru funcția de premier. La consultări nu s-a prezentat fracțiunea PCRM, deși a fost invitată. În urma acestor discuții am luat decizia să-l desemnez în calitate de candidat pentru funcția de Prim-Ministru pe domnul Vlad Filat, președintele Partidului Liberal Democrat.

Conform Constituției, domnul Filat are la dispoziție 15 zile pentru a cere votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului.

Argumentele în favoarea candidaturii domniei sale sunt următoarele:

În cadrul consultărilor Vlad Filat a fost singura candidatură ce mi-a fost propusă de către PLDM.

Partidul Democrat și Partidul Liberal, dar și grupul de deputați, condus de Vadim Mișin, au recunoscut dreptul

PLDM de a propune un candidat pentru funcția de Prim-Ministru. PLDM are cea mai mare pondere în Parlament, numeric vorbind, cu excepția PCRM, care s-a arătat dezinteresat de acest proces.

Voința majorității deputaților cu care am discutat este că Republica Moldova trebuie să continue politica de integrare europeană, iar pe plan intern, să pună în aplicare reformele democratice convenite cu Uniunea Europeană. Domnul Vlad Filat va putea, în opinia mea, să asigure continuitatea acestor procese.”

Briefing al Prim-Ministrului desemnat, Vlad Filat

„În primul rând, îi sunt recunoscător domnului Președinte, Nicolae Timofti, pentru încrederea acordată în formarea noului Guvern al Republicii Mol-

dova. Sunt onorat de această nominalizare, dar înțeleg foarte bine că acest exercițiu implică și o mare responsabilitate.

În mai bine de trei ani, cât am condus Guvernul Republicii Moldova, am muncit având la bază priorități fundamentale, iar mai presus de toate a fost și este viitorul european al Republicii Moldova.

Alianța pentru Integrare Europeană a avut importante realizări, am fost uniți în anga-

jamentul nostru pentru un viitor european al Republicii Moldova. Însă am ajuns la punctul când, din cauza unor abuzuri, blocaje ale reformelor pentru cetățeni, mai departe nu s-a putut merge.

Rămân ferm dedicat interesului național -- de a asigura un viitor european, pentru fiecare familie, fiecare cetățean al Republicii Moldova. În următoarele zile voi comunica cu toate partidele, cu deputații pentru a

găsi suportul necesar ca acest interes să fie realizat.

De asemenea, voi avea consultări cu societatea civilă, cu partenerii Republicii Moldova, pentru a veni în Parlament cu o echipă și un program ce ar întruni cel mai larg sprijin posibil.

Voi informa Președintele despre rezultatele consultărilor, pe care le voi avea, urmând să avem o comunicare bună în acest sens și cu reprezentanții mass-media.”

Marian Lupu s-a întâlnit cu delegația Bundestag-ului Germaniei

Deputații germani au sosit la Chișinău pentru a se familiariza cu situația politică din republica noastră și a discuta cu oficialii perspectivele integrării europene a Republicii Moldo-

va. Membrii delegației au avut o întrevedere cu Președintele Parlamentului Republicii Moldova, Marian Lupu. Șeful legislativului a apreciat interesul sporit al Bundestag-ului Republicii Federale Germania pentru procesele ce au loc în Republica Moldova și sprijinul constant pentru parcursul european al republicii noastre. „Suntem impresionati de evoluția dinamică a dialogului politic moldo-german din ultimii ani, Germania, ca stat-lider al Uniunii Europe-

ne, prezentând un interes special pentru republica noastră”, a declarat Marian Lupu.

Potrivit Președintelui Parlamentului, cooperarea interparlamentară constituie un suport puternic pentru dezvoltarea relațiilor moldo-germane pe ansamblu, inclusiv în domeniul economic. În opinia sa, activitatea Forului germano-moldovenesc din cadrul Bundestag-ului german și a Forului moldo-german din cadrul Parlamentului Republicii Moldova, constitui-

te acum câțiva ani, a devenit o platformă eficientă în promovarea intereselor și relațiilor dintre cele două state în diverse domenii, constituind un mijloc de facilitare a procesului de integrare europeană a Republicii Moldova.

Deputații Bundestag-ului german au reiterat sprijinul Republicii Federale Germania pentru reformele democratice din Republica Moldova și procesele de integrare în comunitatea europeană.

Întrevedere cu Ambasadorul Suediei în Republica Moldova

În ultimul timp, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova este tot mai des vizitată de înalți oaspeți de peste hotare, ambasadori ai altor

superior din Regatul Suediei.

Dl Vasile Marina a menționat în cuvântul de salut că este onorat de prezența la Academie a dnei Ambasadoare, urmând a fi discutată o tematică

pregătirea cadrelor de funcționari publici de înaltă calificare. Directorii, dnele Tatiana Șaptefrați și Aurelia Țepordei, s-au referit la activitatea departamentelor organizarea instruirii și dezvoltarea profesională, invocând proiectele, realizate în cooperare cu Ambasada Suediei.

La întrebarea dnei Ambasadoare, care este avantajul unei instituții specializate în pregătirea funcționarilor publici, dl Oleg Balan a menționat, că după proclamarea independenței Republicii Moldova, universitățile din țară nu erau pregătite să facă

identificarea posibilităților de stabilire a unor astfel de relații.

În context, dna Ambasadoare a accentuat interesul deosebit al Suediei pentru Republica Moldova și susținerea ei pe calea integrării europene. Un proiect de importanță vitală la ora actuală este Strategia descentralizării, cu finanțare din partea Guvernului Suediei. Odată implementată această strategie, autoritățile locale vor avea nevoie de cadre bine pregătite de funcționari publici și, în această ordine de idei, rolul Academiei de Administrare Publică este unul deosebit.

Au fost discutate și alte aspecte ale colaborării Academiei de Administrare Publică și Ambasadei Suediei, care au finalizat cu o propunere pentru dna Ambasadoare de a ține o lecție publică în fața masteranzilor Academiei la tema administrației publice. Propunerea a fost acceptată, urmând a fi stabilite data și subiectul prelegerii.

Conform tradiției, în finalul întâlnirii, rectorul Academiei, dl Vasile Marina, i-a înmănat ES dnei Ingrid Tersman, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Regatului Suediei în Republica Moldova, imaginea Academiei de Administrare Publică, ca semn de recunoștință

state, acreditați în Republica Moldova. Astfel, în ziua de 11 aprilie 2013, Excelența Sa, dna Ingrid TERSMAN, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Regatului Suediei în Republica Moldova, a efectuat o vizită de curtoazie la Academia de Administrare Publică. Domnia sa a avut o întrevedere cu conducerea Academiei, rectorul dl Vasile MARINA, doctor habilitat, profesor universitar, vicerectorul dl Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar. La întrevedere au mai participat dna Tatiana ȘAPTEFRAȚI, doctor, conferențiar universitar, director al Departamentului organizarea instruirii, Aurelia ȚEPORDEI, lector superior universitar, director al Departamentului dezvoltare profesională, Orest TĂRIȚĂ, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe politice și relații internaționale, și Ina MACOVEI, metodist, Secția cooperare internațională și investigații științifice. Întrevederea s-a axat pe expunerea unor repere cu privire la cooperarea moldo-suedeză și perspectivele de colaborare a Academiei de Administrare Publică cu instituțiile de învățământ

variata în contextul colaborării tot mai aprofundate dintre Republica Moldova și Regatul Suediei. Academia de Administrare Publică a beneficiat deja de două importante proiecte, susținute de Ambasada Suediei, pentru dezvoltarea instituției, ea devenind, pe bună dreptate, Centrul național de pregătire a funcționarilor publici.

Dna Ingrid Tersman, a mulțumit, la rândul său, pentru invitație, subliniind că i-a făcut o deosebită plăcere să viziteze Academia, ea însăși fiind funcționar public. Domnia sa a spus, că în Suedia nu există o instituție specializată în pregătirea funcționarilor publici, asemenea specialități având toate universitățile din țară. De aceea, scopul vizitei sale a fost de a se informa mai îndeaproape despre Academia de Administrare Publică.

Vicerectorul dl Oleg Balan a făcut o succintă prezentare a activității Academiei. Preluând conducerea Academiei, în 2010, a subliniat Oleg Balan, împreună cu rectorul, Vasile Marina, am optimizat structura Academiei pentru a o face mai operațională și mai eficientă în

față provocărilor noului serviciu public și atunci a fost luată decizia de a fonda Academia de Administrare Publică care, fiind pe lângă Președintele Republicii Moldova, îi oferă stabilitate și o autonomie reală. Dar sunt întreținute relații de colaborare cu instituțiile de învățământ superior din țară, de unde sunt invitați profesori pentru a ține prelegeri conform specializărilor de la Academie, fiind creat și un viabil sistem de formatori.

Dl Orest Tăriță s-a interesat care ar fi posibilitățile de a fi stabilite relații de colaborare dintre Academia de Administrare Publică și universitățile din Suedia în scopul perfecționării studiilor în domeniul relațiilor internaționale la nivel european și internațional. Dna Ambasadoare și-a exprimat disponibilitatea de a se implica nemijlocit în

pentru susținerea Academiei de către Ambasada Suediei și disponibilitatea de extindere a relațiilor de parteneriat.

Studiile la Academie m-au avansat în cariera politică

Valentina BULIGA,
ministru al muncii,
protecției sociale și familiei
din Republica Moldova

După cum spune o vorbă înțeleaptă, sănătatea oamenilor este principala bogăție a țării. De aceea, am hotărât să merg și eu pe această cale, adică să-mi asum responsabilitatea de a sta la straja sănătății oamenilor și am absolvit Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, specialitatea farmacie (obținând diploma de mențiune - n. red.) Mi-am început activitatea în calitate de farmacist-dirigințe la Spitalul raional Fălești și la Farmacia centrală din Fălești, fiind de baștină din satul Horești al aceluiași raion. Aici am activat timp de cinci ani, dar setea de cunoștințe și cercetările permanente în domeniu m-au adus la Chișinău, fiind angajată la Ministerul Sănătății și Institutul Național de Farmacie.

E de la sine înțeles, că a sta la straja sănătății nu înseamnă să fii numai la spital, sau să eliberezi medicamente. Acest domeniu social foarte important are cu mult mai multe aspecte de activitate pentru asigurarea unor condiții mai bune de protecție a sănătății. Este vorba de aceleași relații cu administrația publică pentru soluționarea mai multor probleme ale sectorului respectiv la nivel local, dar și central. Și în acest context, aș spune, că rar când, de facto, stăm și analizăm ce este totuși administrația publică și cât de complicată este această activitate.

Ca sistem de organizare, administrația publică cuprinde o multitudine de părți componente cu denumiri, cu servicii, atribuții și activități diferite. Legătura sistemului administrației publice cu puterea executivă se face prin guvern, ministere și celelalte organe ale administrației publice centrale. La rândul său, administrația publică centrală are în teritoriu diferite organe desconcentrate care organizează executarea legii în unitățile administrativ-teritoriale sau în unități administrative speciale, în legătură cu domeniul specific de activitate. Ca să înțelegi toată această activitate, să înveți cum să o conduci, nu este altă cale de a te încadra plenar decât de a face studii la Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Conștientizând acest crez, în perioada anilor 2002-2004, am făcut la Academie masteratul la specializarea „Administrarea publică”. A fost tocmai perioada primului mic jubileu al Academiei, aniversarea de 10 ani de la fondarea sa. Au fost clipe memorabile, întâlniri de neuitat cu colectivul profesoral-didactic, în frunte cu ilustrul savant, primul rector al Academiei, multregretatul Mihail Platon, cu absolvenți din primele promoții, fiecare aducând cuvinte de mulțumire pentru cunoștințele acumulate aici, care i-au ajutat ulterior să se afirme pe calea vieții.

Consider că, absolvind cu mențiune studiile la Academie, mi s-au deschis noi posibilități pentru a avansa în cariera profesională, dar și în cea politică. Fiindcă în anul următor, 2005, am fost aleasă în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, unde am preluat conducerea Comisiei parlamentare pentru protecție socială, sănătate și familie. **Și reușitele mele în această funcție le datorez, în mare parte, Academiei, care mi-a alțit**

cunoștințele necesare despre administrația publică, tehnologiile moderne de gestionare a domeniului respectiv. La fel, consider, că anume datorită acestui fapt, am fost numită la 25 septembrie 2009, prin decret prezidențial, în funcția de ministru al muncii, protecției sociale și familiei.

Este o funcție deloc ușoară. Fiind unul de ordin social, ministerul are sarcina de a soluționa multiplele probleme ale populației, ale tuturor categoriilor de persoane cu diferite grade de vulnerabilitate, familiilor cu mulți copii, copiii abandonați de familii etc., etc. Și toate aceste probleme le rezolvăm în colaborare cu administrația publică locală de nivelurile 2 și 3, cu care au relații permanente serviciile noastre desconcentrate în teritoriu. Și aici mă ajută mult cunoștințele acumulate la Academie, pe care mă străduiesc să le perfecționez în continuare. În această ordine de idei, ne străduim ca și alți colaboratori ai ministerului sau din structurile teritoriale să facă studii sau cursuri de dezvoltare profesională la Academie.

Rolul Academiei de Administrare Publică este unul extrem de important, or, astăzi instituția statalității este în proces de modernizare, științele administrării publice sunt și ele în schimbare. Prin activitatea prodigioasă de instruire, profesorii de la Academie ne ajută să creăm o viziune nouă, o concepție modernă asupra societății contemporane și mecanismelor de conducere și activității statului în ansamblu.

Republica Moldova este un stat relativ tânăr, dar care a trecut, totodată, prin mai multe schimbări administrative: de la statul cu putere centralizată în fosta U.R.S.S., la un stat cu liberalizarea pieței de desfacere, descentralizarea și desconcentrarea puterii în stat, a trecut prin mai multe reforme teritoriale-administrative. Ne aflăm în

continuare în căutări și reforme, dar am acumulat și experiență.

Toate acestea vine astăzi să le valorifice Academia de Administrare Publică. Numeroasele seminare, conferințe regionale și internaționale, conferințele științifico-teoretice anuale, organizate de A.A.P., cercetările și publicațiile științifice, documentarea și publicarea materialelor analitice, prognozarea evenimentelor sociale, politice, economice din țară, dar și regionale - toate aceste activități, promovate de cercetătorii și profesorii Academiei, pun temelia științei moderne în domeniul administrației publice din Republica Moldova.

Impresionantă este evoluția Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova. Acum 10 ani, când eu absolveam Academia, ne bucuram de acele realizări, care ne-au instruit ca adevărați funcționari publici. Astăzi, când Academia noastră dragă va marca deja aniversarea de 20 de ani de la fondarea sa, rezultatele sunt incomparabile. **Sunt rezultate care vin să demonstreze vivacitatea și capacitatea științifică a întregului colectiv al Academiei, care constituie roadele muncii noii conduceri a Academiei, a rectorului dl Vasile MARINA, doctor habilitat, profesor universitar, și vicerectorului Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, care asigură un viitor european al instituției și țării noastre.**

Cu ocazia acestei frumoase aniversări de 20 de ani de la fondarea Academiei, vin cu sincere cuvinte de înaltă apreciere a muncii corpului profesoral-didactic din această prestigioasă instituție de învățământ post-universitar. Aduc felicitări atât celor ce zi de zi muncesc în cadrul Academiei de Administrare Publică, cât și absolvenților acestei instituții, celor care astăzi poartă cu mândrie numele de funcționar public.

Academia mi-a marcat drumul vieții

Valeriu NEMERENCO, pretor al sectorului Buiucani, mun. Chișinău

Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova (la începuturi - pe lângă Guvernul Republicii Moldova) a fost pentru mine o comoară nestemată privind informația despre sistemele de administrare publică din Europa și din lume, o bază pentru modernizarea sistemului administrației publice locale în țara noastră.

Rectorul de atunci, Mihail Platon, un om de o deosebită și relevantă cultură, a inițiat un proiect de pionierat, de a crea o instituție de instruire și pregătire temeinică a funcționarilor publici de nivel european, instituție menită să îmbine studiile cu activitatea practică. Anume la inițiativa profesorului Mihail Platon, la Academie au venit specialiști în domeniul științei administrației din diferite țări din Europa, care au ținut prelegeri atât de necesare pentru funcționarii din republică.

Noi, care am fost înmatriculați la Academie printre primii, ne-am pomenit într-o situație interesantă, datorită faptului că în clădirea instituției se efectuau reparații. Vorba unor demnitari de la Academie: „Noi edificăm împreună o instituție începând cu amenajarea clădirii, exact ca la teatru!”

Îmbinarea studiilor cu reparațiile a fost utilă pentru noi toți. Fiind funcționari publici, am depus eforturi pentru a ajuta conducerea Academiei la finalizarea lucrărilor de reparație, asigurarea instituției cu utilajul necesar etc. Drept recompensă morală pentru noi, au fost cuvintele rostite de rector la înmânarea diplomelor de studii postuniversitare: „Sunt mândru de astfel de discipoli, care nu sunt

străini intereselor țării, popoului și ale fiecărui om în parte. Dacă noi n-am fi mizat pe ajutorul vostru, Academia tot mai rămânea un șantier. Mă închin cu plecăciune Domnilor voastre”.

Noi, pleiada primilor funcționari înmatriculați la această instituție de învățământ postuniversitar, ne aducem aminte de cuvintele rostite de primul rector și fondatorul Academiei, Mihail Platon: „Este o piatră în mijlocul drumului! Funcționarul public ce trebuie să facă?... Dacă e un „nerod”, trece peste piatră, un funcționar mai puțin gospodar o rostogolește la marginea drumului, iar un adevărat gospodar o folosește în scopuri utilitare pentru localitate etc.” În aceste cuvinte se întrezărește un profund conținut al locului și rolului funcționarului public în societate. **Nimeni nu s-a născut funcționar, dar menirea celui care a ales această funcție este de a fi un promotor al intereselor societății, în ansamblu, și a rezolva în particular problemele cetățenilor.**

În opinia mea, subiectivă, cred că fondatorul și primul rector al Academiei de Administrare Publică, distinsul savant Mihail Platon, merită ca o stradă din municipiul Chi-

șinău să-i poartă numele. Cu atât mai mult, că Domnia sa, în perioada anilor 1985-1987, a fost președinte al Comitetului Executiv orășenesc Chișinău.

Cu o deosebită admirație, țin să aduc un omagiu dlui Sergiu Roșca, prim-prorector al Academiei. Prelegerile Domniei sale reprezentau pentru noi o descoperire nouă a filosofiei, o noutate în filosofia dreptului și a statalității. Pentru noi el a fost un om de o rară cumsecădenie, corect, punctual și receptiv la problemele cu care ne confruntam. Prelegerile D-lui ne-au trezit un mare interes pentru studiarea materiei, care până la urmă a devenit un criteriu pentru desemnarea atitudinii față de locul și rolul pe care îl deții în societate.

În contextul amintirilor despre dascălii Academiei, nu pot s-o trec cu vederea pe distinsa doamnă, Claudia Crăciun, o profesoară înzestrată cu un dar deosebit, o femeie, la prima vedere firavă, dar cu o capacitate explozivă de a influența auditoriul, impunându-ne ideea că comunicarea cu subalterni, cu cetățenii reprezintă factorul decisiv în adoptarea deciziilor.

Aș dori să menționez și prelegerile profesorului Nicolae Stefanov, „Istoria religiilor” și „Istoria culturii naționale și universale”, determinându-ne să conștientizăm că un funcționar public profesionist trebuie să fie dezvoltat multilateral, adică cunoștințele administrației să fie completate cu cele din domeniul istoriei, filosofiei, culturii etc., căci numai astfel poate să-și exercite la nivel atribuțiile sale.

Eu, personal, și foarte mulți absolvenți ai Academiei ne aducem aminte cu o deosebită plăcere de profesiona-

lismul dascălilor, care mai târziu ne-au devenit colegi de breaslă - Victor Popa, Valeriu Didencu și alții.

Parcă mai ieri audiam cursurile la Academie și iată că au trecut deja 20 de ani de atunci. Este o istorie a Academiei de Administrare Publică, astăzi Centrul național de pregătire a funcționarilor publici, prin această Alma Mater trecând sute și mii de funcționari, o bună parte dintre care deținând ulterior funcții importante în diferite structuri ale administrației publice. Și eu, personal, o spun cu toată sinceritatea, datorită cunoștințelor acumulate la Academie, am realizat multe dintre cele planificate, fiind pe parcursul a peste 20 ani pretorul sectorului Buiucani al municipiului Chișinău.

După scurgerea anilor, la cei 20 de ani împliniți, văd Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova ca pe o instituție care întrunește toate treptele învățământului superior postuniversitar: studii de masterat și de doctorat, precum și de perfecționare continuă a măiestriei profesionale a funcționarilor publici.

Urez conducerii Academiei, corpului profesoral-didactic, din partea mea și din partea colegilor de curs, noi realizări pe tărâmul științei administrației.

Suntem convinși că această cale, mereu în ascensiune, a colectivului Academiei de Administrare Publică se va încununa cu noi succese, cu multe noi apariții editoriale de specialitate, atât de necesare studierii practicilor avansate în domeniul administrării publice.

Dinastie de funcționari publici – Didencu

Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova și-a câștigat pe parcursul celor 20 de ani de activitate, un bun renume ca promotor al științei autohtone a administrației publice și ca Centru național de pregătire a cadrelor calificate de funcționari publici. Popularitatea crescândă a Academiei a făcut ca aici să-și facă studiile specialiști în domeniul administrației publice nu doar de unul singur, ci chiar dinastii întregi de funcționari publici. În cele ce urmează vă prezentăm dinastia Didencu.

De la activism social – la serviciu public

Pentru Valeriu Didencu, secretarul Consiliului municipal Chișinău, calea spre administrația publică a fost determinată de însăși firea sa sociabilă, comunicativă, de calitățile moștenite de la părinții săi, mama Valentina și tata Ștefan, țărani gospodari de la Săiți, Căușeni, care au știut a cinsti și munca, și tradițiile, pe semenii lor, s-au străduit să dea educație aleasă copiilor. Aceste calități l-au și deosebit pe dl Valeriu Didencu, fiind student la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Facultatea istorie și pedagogie, pe care a absolvit-o cu mențiune în 1981. A fost repartizat la școala medie Băcioi în funcție de profesor de istorie și științe sociale, având și calificativul de organizator al activității educative, domeniu pe care l-a însușit la fel de bine ca și profesia de bază.

Aceleași calități de bun organizator i-au fost de bun augur pentru activitatea sa la școală, el fiind sufletul și animatorul evenimentelor și solemnităților, organizate cu diferite ocazii sau date memorabile, îmbinând creativ tradițiile și obiceiurile locale cu noi idei de interes sporit la public, care au dus faima școlii din sat și în raion, și la nivel de

republică. Astfel, că nu putea să nu fie observat pentru aceste calități deosebite și propunerile de a fi încadrat în activități de rang mai înalt nu au întârziat să vină. În 1982 este promovat în funcția de specialist principal la Consiliul raional Ialoveni. De aici începe calea sa de funcționar public, care avea să-i determine destinul pentru întreaga viață.

Nu s-a reținut mult într-o funcție, ci, în virtutea calităților și capacităților sale, ambiției de a cunoaște cât mai mult, de a se dezvolta multilateral, a avansat rapid, mai întâi în funcție de șef de direcție, apoi de secretar al Consiliului raional Ialoveni.

„Mă aflu, cum s-ar spune, în apele mele, mărturisește dl Valeriu Didencu. Când faci ceea ce-ți place, când conștientizezi că aceasta este vocația ta și unde poți fi cel mai de folos oamenilor și lucrul merge mai cu spor. Dar simțeam permanent o necesitate stringentă de a cunoaște mai aprofundat specificul domeniului, unde activam, pentru a mă manifesta mai din plin. Și momentul oportun a venit în 1993 când a fost fondată Academia de Administrare Publică. A venit o circulară de la Guvern privind înaintarea candidaturilor pentru înmatricularea la studii la Academie. Conducerea raionului a propus candidatura mea. Am acceptat cu plăcere, sensibilizând importanța deosebită a acestor studii pentru cariera mea de mai departe.”

De la audient – la profesor

A trecut interviul, testele de la Guvern și a fost înmatriculat în 1994 la studii cu frecvență redusă, la specializarea „Administrarea publică”.

„Era o instituție absolut nouă pentru țara noastră, dar de o importanță vitală pen-

tru devenirea și constituirea tânărului stat independent și suveran, Republica Moldova, într-un stat democratic, demn de a se încadra în lumea țărilor civilizate, spune dl V. Didencu. Îmi amintesc acei ani, cu toate greutățile de atunci, când mergeam la cursuri printre schelele de construcții, fiindcă continuau lucrări masive de reparație și de ajustare a clădirilor pentru noua instituție, făceam conspecte, că nu erau manuale, dar mare era entuziasmul, fiindcă noi ne simțeam pionierii noii științe, știința în domeniul administrației publice. Am avut parte de profesori profesioniști, care, fiind la început de cale pe un făgaș nou, ne-au alțoit cu dragoste cunoștințe trainice în acest domeniu specific. Noi, absolvenții, ni-l amintim cu mult drag pe distinsul savant, primul rector al Academiei, Mihail Platon, care a fost sufletul și forța motrice a noii instituții. Din acea echipă de profesori mai făceau parte Victor Popa, Otilia Stamatin, Boris Negru, Nicolae Romandăș, Teodor Popescu, Mihai Cotorobai, Claudia Crăciun, Nicolae Stefanov etc, majoritatea dintre care profesează și astăzi la Academie.

Un ajutor mărinimos și dezinteresat au acordat Academiei prietenii noștri, profesorii Corneliu Moroșanu, Nicolae Eftimie și Nicolae Pepelea, de la prefectura Iași, care făceau naveta Iași-Chișinău.

Evidențiindu-se și aici prin elanul său de a merge cu un pas mai înainte, în mare parte fiind autodidact, domnul Valeriu Didencu, încă înainte de finalizarea studiilor, este invitat de rectorul Mihail Platon, care îi propune de a se încadra în corpul profesoral-didactic al Academiei pentru a ține cursul „Secretariat și birotică”. Astfel că firescul devine realitate, Valeriu Didencu rămânând la

Academie pentru mult timp în calitate de profesor.

Reușește cel care știe ce vrea

Devotat concepțiilor sale, noul profesor al Academiei, Valeriu Didencu, imprimă prelegerilor sale forme și metode de predare, reieșind din specificul instituției, dar și din principiile studiilor postuniversitare din ziua de azi, inclusiv de peste hotare.

- M-am străduit să le insuflu audienților importanța studierii materialului, în mare parte, de sine stătător, adică să fie autodidacți, accentuează dl Valeriu Didencu. Cu atât mai mult, că Academia are o bogată Bibliotecă Științifică, cum este ea astăzi. Noi, profesorii, le dăm noțiuni generale, cum să se orienteze în domeniul legislației, al managementului, tehnologiilor informaționale, în toate aspectele ce țin de administrația publică. În rest, fiecare trebuie să lucreze mult, să se autoinstruiască: cum să caute o lege sau alta, anumite prevederi din aceste legi pentru elaborarea documentelor, cum să utilizeze același „Monitor Oficial”. În afara de aceasta, orice document trebuie scris corect din punct de vedere lingvistic. Și cine îi va învăța ortografia sau gramatica limbii române. Nimeni altul, decât ei înșiși. Dar, cu părere de rău, trebuie să constatăm, că în această privință este încă mult de lucrat. Spune o vorbă înțeleaptă din popor, că reușește acela care știe ce vrea și cum trebuie să acționeze. Au dovedit-o nu o dată cei care s-au realizat pe deplin în viață, conchide Valeriu Didencu.

Îmbinând creativ teoria cu practica, dumealui și-a adus contribuția la dezvoltarea procesului de studii, deținând în

(Continuare în pag. 7)

Dinastie de funcționari publici – Didencu

(Sfârșit. Început în pag. 6)

perioada anilor 1996-1999 și funcția de șef al secretariatului Academiei de Administrare Publică.

Academia - o predilecție pentru familia Didencu

Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” a fost pentru Valeriu Didencu nu numai deschiderea pe calea vieții, dar și leagănul dragostei, aici găsin-du-și aleasa inimii, Valentina, împreună studiind la aceeași facultate, în aceeași grupă, care le-a legat viețile într-un singur destin, un destin fericit pentru întreaga viață. Fiind într-un pas și într-un gând, și-au durat o căsnicie trairică cu două fete drăgălașe, ca două flori, făurindu-și traiul familial în cele mai frumoase tradiții ale neamului. Și cele realizate în timp și în plan profesional, și familial au rezultat din faptul că nu s-au oprit la cele obținute, au căutat să le fructifice în continuare.

Dna Valentina Didencu, după ce a avut mai multe activități în domeniul educațional, conform profesiei, în 1998 se angajează la Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova (CpDOM) în calitate de consultant principal al Serviciului programe instructive și relații publice, considerând această funcție o avansare în plan profesional, o aplicare mai extinsă a aptitudinilor sale pedagogice și educative. Desigur, că a ținut sfat cu soțul, după obiceiul din

familie, și, fiind iarăși într-un gând, au considerat că pentru a-și îndeplini mai bine sarcinile, ce-i reveneau la Centru, erau necesare studii la Academia de Administrare Publică de pe

lângă Președintele Republicii Moldova. Și în perioada 2000-2002 face studii la specializarea „Relații internaționale”.

„Au fost doi ani de studii avansate, își amintește dna Valentina Didencu, unde am studiat aprofundat dreptul, inclusiv dreptul internațional, alte discipline, care m-au ajutat foarte mult în activitatea mea la Centrul pentru Drepturile Omului, unde eram responsabilă de elaborarea publicațiilor informative privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului, a buletinului trimestrial „Avocatul parlamentar”. De asemenea, o sarcină a mea era de a participa la organizarea și desfășurarea activităților de informare a populației în domeniul drepturilor omului: la reuniuni de lucru, seminare, conferințe, mese rotunde, traininguri, întreveneri organizate de CpDOM și partenerii instituției. Activitatea sa pentru protecția și promovarea drepturilor fundamentale ale omului a fost înalt apreciată, fiind distinsă în 2011 cu medalia „Meritul civic”.

Din martie 2012, este angajată în calitate de specialist principal în Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova.

Pe urmele părinților

Realizările părinților, bazate în mare parte pe cunoștințele acumulate la Academia de Ad-

ministrare, le-au determinat și pe cele două fice ale lor de a face studii la această prestigioasă instituție de învățământ superior, care a devenit atât de apropiată familiei lor. Fiica mai mare, Evelina, a făcut studii la specializarea „Administrarea Publică”, iar cea mai mică, Diana, - la specializarea „Drept constituțional și drept administrativ”, susținând recent teza de master, în anul aniversării de 20 de ani de la fondarea Academiei.

- Acum îndeplinesc funcția de asistent de judecător la Curtea de Apel Chișinău, spune dna Diana Danilișin. Și aici de un real folos îmi sunt cunoștințele acumulate la Academie. Anterior am făcut studii și la Universitatea de Stat și trebuie să menționez că la Academie e o atmosferă deosebită, unde profesorii folosesc metode mai avansate de predare a materialului. De aceea, consider că atunci, când voi avea ocazia, numaidecât voi mai merge la Academie pentru a asculta prelegeri la cursurile de dezvoltare a măiestriei profesionale.

Devotat serviciului public

Transformările și reformele politice și social-economice, teritorial-administrative de la sfârșitul secolului trecut și în-

de rang înalt în domeniul administrației publice pentru a putea coordona activitatea în noile condiții de administrare administrativ teritorială. Peste patru ani, iarăși reforme și iarăși revenirea la sistemul de raioane. Fostul subprefect este numit în funcția de șef-adjunct al Oficiului teritorial Chișinău al Aparatului Guvernului Republicii Moldova. După doi ani de activitate în cadrul fostului Minister al Administrației Publice, în 2008, câștigă concursul pentru funcția de secretar al Consiliului municipal Chișinău, unde activează până în prezent. Și oriunde s-ar fi aflat, a rămas fidel crezului său de autoperfecționare și devotat serviciului public în interesul cetățenilor. Meritele sale deosebite în acest domeniu au fost apreciate în 2012 cu Ordinul „Gloria Muncii”.

„Mă mândresc cu faptul, spune dl Valeriu Didencu, că o bună parte din viața mea profesională am dedicat-o Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, care marchează aniversarea de 20 de ani de la fondarea sa cu un rezultat de prestigiu, înmatriculând în anul de studii 2012-2013 peste o mie de masteranzi. Eu înțeleg perfect această performanță, o realizare incontestabilă a noii

ceputul secolului XXI au avut impact și asupra carierei de mai departe a profesorului Academiei, Valeriu Didencu. În 1999, în Republica Moldova s-a efectuat trecerea la sistemul de județe și dl Valeriu Didencu este numit în funcția de subprefect al județului Chișinău, funcție care necesita un profesionist

conducere a Academiei, căreia îi urez să mărească în continuare contingentul de masteranzi, dar și de doctoranzi, pentru a asigura un serviciu public național consolidat, demn de viitorul european al Republicii Moldova”.

Ion AXENTII

A fost lansat studiul despre deportările din regiunea Cernăuți (Ucraina) și nordul Republicii Moldova

Pe 2 aprilie, curent, la Biblioteca Științifică a Academiei de Administrare Publică a avut loc lansarea studiului din cadrul proiectului „Deportările din regiunile vecine ale Cernăuțiului (Ucraina) în anii 1944-1953 și ale raioanelor Briceni, Ocnița și Edineț (Moldova) în anii 1949-1951”. Proiectul a fost realizat de tinerii cercetători Marius Tăriță (Moldova), Marian Lopata (Ucraina) și Andrei Mastyka (Belarus), în cadrul programului Geschichtswerkstat Europa al Fundației Erinnerung, Verantwortung und Zukunft, susținut de Institut für angewandte Geschichte.

În deschiderea ședinței, șefa Secției Informare și documentare, Rodica Sobiețchi-Camerzan, a menționat importanța lansării acestei lucrări, fiindcă orice nouă ediție e un eveniment pentru bibliotecă, cu atât mai mult lucrarea respectivă, inedită prin tematica sa, în care au fost prezentate rezultatele cercetărilor despre deportările din regiunile limitrofe ale Ucrainei și Moldovei.

Lucrarea a fost prezentată de către Marian Lopata și Marius Tăriță. Ei au menționat,

că scopul acestui studiu a fost de a face interviuri cu cei care au avut de suferit de pe urma deportărilor sau a muncii forțate și/sau cu rudele sau conșătenii lor. A fost o premieră în acest domeniu, fiindcă istoriografia deportărilor s-a bazat până acum doar pe date statistice, pe când ideea studiului a fost de a evoca acele timpuri de restriște prin tragismul destinilor oamenilor, ridicați cu forța de la baștină și duși în Siberia de gheață, de unde puțini s-au întors. Interviurile au fost realizate în satele Lijeni, Toporăuți, Buda, Mahala, Borian, Arboreni, Mălinești, Dinăuți și Dranița. Au fost vizitate, de asemenea, ținutul Herța și raionul Briceni, Muzele de Istorie și de Etnografie din Cernăuți.

Autori au mai menționat că în afară de politicile staliniste cum ar fi deportarea chiaburimii și elementelor antisovietice, mai erau aplicate și alte învinuiri, diferite pentru ucraineni și români/moldoveni. Ucrainenii erau acuzați ca fiind participanți ai Armatei Ucrainene de Insurecție, iar românii din Bucovina de Nord - că au activat în anii interbe-

lici în organele administrative ale României.

Pe lângă cercetarea pe teren, au fost studiate unele documente de la Arhiva de Stat a regiunii Cernăuți și e la Arhiva Organizațiilor Social-Politice din Chișinău.

Studiul este structurat în cinci capitole. Primele patru capitole au o structură binară - o parte este dedicată regiunii Cernăuți, iar a doua parte - nordului Republicii Moldova.

În primul capitol este atrasă atenția asupra apariției subiectului deportărilor în presa de la Cernăuți și Chișinău în anii 1989-1992 în contextul noului val de reabilitări ce a avut loc după decizia din 1989 a CC al PC al Uniunii Sovietice.

În al doilea articol autorii s-au oprit asupra cercetărilor științifice dedicate problemei deportărilor după destrămarea U.R.S.S. Capitolul al treilea se referă la imaginea lumii rurale, după cum aceasta se desprinde din materialele de presă și de arhivă din anii

Donbas și la deportările în Siberia. În al cincilea capitol este făcută o comparație a materialelor acumulate privind cele două regiuni, selectate pentru studiu.

La sfârșitul lucrării sunt anexate mai multe imagini ale monumentelor victimelor represiunilor staliniste, ale caselor de tip vechi, fotografii ale intervievaților, copii ale unor documente și rezumatul unei cărți ucrainene privind deportările din regiunea Cernăuți.

Prezenți la lansarea lucrării, profesorii Academiei de Administrare Publică au subliniat însemnătatea acestei lucrări, care redă amintirile zguduitoare ale supraviețuitorilor acelor timpuri tragice și faptul că lucrarea este scrisă în limba engleză, va deschide pentru lumea occidentală noi pagini despre istoria noastră, practic necunoscute în Europa și în alte părți ale lumii. Primul lot de cărți ale studiului respectiv au fost deja expediate în Germania.

1944-1949.

Capitolul al patrulea include mărturii ale locuitorilor din satele menționate cu privire la munca forțată la Onega și

Autori studiului au informat asistența că aceste cercetări sunt doar un început și ele vor fi continuate.

Sergiu PÎSLARU

Irina ROITMAN: „Vom face tot posibilul pentru ca actele de caritate să devină o normă în societatea noastră”

Interviu cu dna Irina ROITMAN, președinte al organizației nonguvernamentale „Phoenix”, absolventă a Academiei de Administrare Publică, promoția 2012

CORRESPONDENTUL: Stimată doamnă Irina Roitman, Vă rog foarte mult să ne relațiți câte ceva despre Dvs., ce studii și ce ocupații aveți, ce V-a făcut să realizați studiile de masterat, specializarea Relații internaționale și științe politice, la Academia de Administrare Publică?

Irina ROITMAN: Am absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Științe Economice, Specialitatea Bănci și Finanțe. La moment, activez în calitate de Director al Agenției de Turism „Rakurs Tour”. Mereu mi-am dorit să particip activ în viața social-politică a Republicii Moldova atât la nivel național, cât și internațional. Am aplicat la Academia de Administrare Publică cunoscând faptul că instituția respectivă dispune de un sistem educațional înalt dezvoltat și m-am convins că decizia a fost luată corect. În cadrul acestei Academii am făcut cunoștință cu colegi activi, cu care am inițiat această acțiune de caritate.

COR.: De ce ați considerat necesar să fondați ONG-ul „Phoenix” și în ce va consta activitatea sa?

I.R.: Ideea fondării unei asemenea organizații a apărut urmare a constituirii unei echipe consolidate, cu o voință puternică de acțiune pentru binefacere, în vederea ameliorării vieții grupurilor social vulnerabile. Organizația are drept scop promovarea ideilor de caritate în societatea moldovenească,

dezvoltarea sentimentului de patriotism între grupurile etnice, promovarea spiritului de colectiv, implicarea tinerilor în diferite proiecte social-culturale și de binefacere.

COR.: Am aflat că pe 4 martie curent ați lansat o acțiune de caritate destul de interesantă - „Cartea – parte a sufletului copilului”. Care a fost scopul desfășurării acestei acțiuni și ce ați reușit să întreprindeți?

I.R.: Scopul acestei acțiuni a fost de a colecta cărți destinate copiilor din orfelinate, lipsiți de acces la literatura artistică și la manuale. Prin această acțiune am încercat să dezvoltăm cultura de a citi, gândi, crea, precum și de a dezvolta personalitatea fiecărui copil. Dezvoltarea unor asemenea acțiuni va contribui la armonizarea societății noastre.

La moment, au fost donate cărți din partea diferitelor organizații, structurilor de stat, precum și din rândul societății civile. De asemenea, pe data de 6 aprilie, în scuarul Catedralei din capitală am organizat colectarea cărților. Foarte mulți oameni ne-au susținut și au venit cu seturi de cărți. Ca urmare, au fost colectate circa 2500 de carti. Consideram că aceasta este o mică victorie a noastră. Eu sunt mândră de cetățenii Republicii Moldova, care au contribuit substanțial la ajutorarea orfelinatelor cu aceste cărți.

COR.: Deși intuiesc anumite lucruri, doresc să Vă întreb totuși: de ce anume

cartea și de ce anume copiii?

I.R.: Cea mai destoinică investiție este investiția în tânăra generație. Copiii sunt viitorul țării noastre, inclusiv cei care au rămas fără părinți și sunt lipsiți de atenția și grija noastră, prin această acțiune putem contribui într-o anumită măsură la progresul statului nostru. Cartea constituie un mijloc inestimabil pentru dezvoltarea potențialului intelectual și spiritual al omului.

COR.: Ce activități mai preconizează organizația D-voastră pentru viitor, ce categorii de persoane vor fi antrenate în aceste acțiuni de caritate?

I.R.: Pentru viitor avem planificate mai multe activități, precum *Festivalul copiilor talentați*. Acest Festival va reuni copiii din toate grupurile etnice din Republica Moldova, inclusiv din regiunea transnistreană, care sunt lipsiți de posibilitatea de a se realiza și care își iubesc țara. Prin această manifestare avem ca scop consolidarea etniilor, ce locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova. De asemenea, menționăm acțiunile de colectare a hainelor și jucăriilor, organizarea excursiilor, precum și altor acțiuni cu caracter caritabil, destinate grupurilor social vulnerabi-

le din societatea noastră.

COR.: Cine Vă sunt susținătorii Dvs. de organizație, aveți și foști colegi de la Academia de Administrare Publică?

I.R.: Activitatea grupului nostru de inițiativă o fost susținută de către reprezentanții sectorului public și privat, ONG-lor și mass-media fără nicio donație financiară. O bună parte din echipă o constituie absolvenții Academiei de Administrare Publică (specialitatea Relații internaționale, masterat, promoția anului 2012), precum Marina Metelscaia, Tatiana Razgradscaia, Lilia Todorova, Natalia Mocanu și Sergiu Dodică. De asemenea, am beneficiat de susținerea activă a Academiei unde am acumulat cunoștințe performante, suntem mereu bineveniți și ne simțim ca acasă.

COR.: Vă mulțumesc pentru interviu și Vă urez noi succese în continuare.

A intervievat Mihai MANEA

Inventatorii moldoveni medaliați la salonul „PRO INVENT-2013”

Inventatorii moldoveni au câștigat 22 de medalii: 13 medalii de aur, trei de argint și șase de bronz, la Salonul Internațional al Cercetării, Inovării și Inventicii „PRO INVENT-2013”, care s-a încheiat recent la Cluj-Napoca, România.

Surse din Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) au relatat că Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor, Institutul de Microbiologie și Biotehnologie ale A.Ș.M., Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”, Centrul Național Științifico-Practic de Medicină de Urgență, Centrul Mamei și Copilului au prezentat circa 60 de lucrări proprii.

Reprezentanții AGEPI au menționat că invențiile prezentate s-au bucurat de un

mare interes din partea vizitatorilor și a juriului. În cadrul salonului, inventatori din Polonia, România și Republica Moldova au expus în total 250 de lucrări proprii în diferite domenii: echipament industrial, energetică și dezvoltare durabilă, agricultură și alimentație, cosmetice, echipament de laborator, materiale de construcție, industria chimică și a textilelor, tehnologii ale informației și comunicării.

În anul 2012, inventatorii din R. Moldova au fost distinși cu opt medalii de aur, patru de argint și trei de bronz. Marele premiu al Salonului Internațional al Cercetării, Inovării și Inventicii „PRO INVENT-2012” a fost câștigat de Universitatea Tehnică din Moldova pentru un ciclu de invenții în domeniul energiei regenerabile.

A fost inventat pixul care corectează greșelile în scris

Compania Lernstift a inventat un pix care corectează greșelile celui care îl folosește.

Pixul este pentru moment la nivelul de prototip și ne promite că ne va corecta atât greșelile de punctuație, cât și cele de

ortografie.

Practic, pixul gadget are două opțiuni pentru cei care îl folosesc. Dacă se alege modul caligrafic, atunci el ne va atenționa când facem greșeli cu privire la formă, iar dacă se optează pentru cel ortografic, atunci userul va fi atenționat dacă sunt greșeli de... ortografie, evident.

Totul se bazează pe senzori și felul în care scriem literele.

Invenția care va schimba viitorul

Cel mai ușor material solid din lume, realizat din grafen, capabil să stea pe o floare de cireș fără să-i strivească petalele, a fost creat de cercetătorii din China. Acest material are o structură spongioasă, a fost

confectionat din carbon uscat congelat în combinație cu oxid de grafen și este, la ora actuală, cel mai ușor material solid din lume.

În starea lui cea mai pură, grafenul este un cristal bidi-

mensional de atomi de carbon, aranjați în forma fagurilor de miere. Din acest motiv, este cel mai subțire material realizat vreodată de om. Este nevoie de trei milioane de plăci de grafen, puse una peste alta, pentru a obține o foaie de grafen cu grosimea de un milimetru. O foaie de grafen de grosimea unei folii alimentare din plastic poate să țină greutatea unui elefant.

Cu toate că grafenul are o rezistență deosebită, este, totodată, foarte flexibil și poate fi îndoit. Este și un conductor foarte bun de electricitate - mult mai bun decât cuprul - și este cel mai bun conductor de căldură de pe planetă.

Descoperirea grafenului a generat un veritabil „boom” în domeniul științei materialelor, iar potențialele aplicații par să nu aibă limite.

Viața a existat cândva pe planeta Marte

Analiza mostrelor de rocă, colectate de robotul Curiosity, a arătat că viața a existat cândva pe planeta Marte în forma unor microbi, anunță NASA. Oamenii de știință au identificat în structura rocilor marțiene sulf, azot, hidrogen, oxigen, fosfor și carbon - elemente chimice-cheie pentru existența unor forme de viață. „Misiunea fundamentală a robotului Curiosity este de a depista dacă pe planeta Marte au existat vreodată condiții prielnice pentru viață”, a declarat Michael Meyer, coordonatorul programului NASA pentru explorarea planetei Marte. „Din ceea ce am aflat acum, răspunsul este unul

afirmativ”, a adăugat expertul.

Mostrele rocilor marțiene au fost analizate de laboratorul mobil instalat pe robotul Curiosity care a reușit să aterizeze în craterul Gale de pe planeta

Marte în august 2012. Acum o lună, acesta a forat o bucată de rocă dintr-o rețea de canale ce ar fi fost formate de curenți de apă străvechi.

Sonda Voyager 1 nu a ieșit încă din Sistemul Solar

Sonda spațială americană Voyager 1, lansată în 1977, nu a ieșit încă din Sistemul Solar, a anunțat NASA, contrazicând, astfel, afirmațiile făcute de un astronaut american.

„Potrivit echipei de cercetători, Voyager 1 nu a ieșit încă din Sistemul Solar și nu a ajuns în spațiul interstelar”, afirmă într-un comunicat Edward Stone, coordonatorul științific al acestei misiuni NASA cu sediul la Institutul de Tehnologie California (Caltec) din Pasadena. Cele două sonde Voyager, lansate în 1977, la un interval de o lună, se află încă într-o stare bună de

funcționare. Programul de explorare Voyager are ca obiectiv studierea planetelor din afara Sistemului Solar. Voyager 1 și Voyager 2 au survolat deja planetele Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun și 48 dintre sateliții acestora.

Datele transmise de cele nouă instrumente, aflate la bordul fiecăreia dintre cele două sonde, au făcut ca această misiune de explorare a Sistemului Solar să devină cea mai fructuoasă, din punct de vedere științific, din întreaga istorie spațială.

Evaluarea GRECO a Republicii Moldova

Pe agenda de lucru a celei de-a 59-a ședințe plenare a comitetului de experți al Grupului de state contra corupției al Consiliului Europei (GRECO), desfășurate recent la Strasbourg, a figurat examinarea și adoptarea raportului de conformitate al Republicii Moldova la runda a 3-a de evaluare GRECO.

Republica Moldova, reprezentată la acest for de colaboratori ai Procuraturii Generale și Centrului Național Anticorupție, a adus argumente coroborate cu date, informații, documente, referitoare la implementarea celor 17 recomandări adresate statului nostru la ședința plenară din 01.04.2011.

Una dintre recomandări s-a referit la modificarea cadrului legal anticorupție în scopul aducerii lui în conformitate cu dispozițiile Convenției penale privind corupția și Protocolul său adițional. Un alt aspect al acestora urmărea scopul ameliorării transparenței în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

În concluziile plenarei GRECO la acest raport, se menționează faptul că Republica Moldova a depus eforturi considerabile în implementarea acestor exigențe prin amendarea Codului Penal, astfel cadrul legislativ național a fost ajustat la normele internaționale în domeniu.

Instruiri anticorupție în consiliile raionale

Data fiind importanța componentei de prevenire a corupției, Centrul Național Anticorupție, în comun cu Procuratura Anticorupție, a desfășurat în perioada decembrie 2012 – martie 2013, 13 întruniri în domeniul prevenirii corupției în cadrul organelor administrației publice locale cu un auditoriu de circa 650 de persoane din instituțiile publice din raioanele Călărași, Nisporeni, Soroca, Edineț, Briceni, Rîșcani, Telenești, Drochia și din preturile municipiului Chișinău.

În prezentări s-au făcut referiri la următoarele aspecte: integritate, moralitate, etica și deontologia profesională, avantajele respectării normelor de conduită; riscurile și vulnerabilitățile la corupție specifice structurilor publice locale; răspunderea pentru abaterile etice și actele de corupție; modul de sesizare a acestora.

Un interes sporit au pre-

zentat subiectele referitoare la regimul cadourilor, declararea și evaluarea acestora, interdicția utilizării bunurilor de

serviciu în scopuri personale. Astfel, au fost trasate și anumite priorități de viitor, precum continuarea desfășurării activităților de educare anticorupție, având drept grup-țintă demnitarii și funcționarii publici tuturor consiliilor raionale din republică.

Astfel de ședințe sunt desfășurate, în aprilie 2013, în 6 consilii raionale: Orhei, Anenii Noi, Criuleni, Strășeni, Hâncești, Ialoveni.

Un polițist din Bălți, reținut în flagrant pentru luare de mită

Un angajat al Secției supravegherea transportului și securitatea rutieră a Inspec-

toratului de Poliție Bălți a fost reținut în flagrant pentru luare de mită. Potrivit Inspectoratului General de Poliție, acesta

ar fi cerut de la un cetățean suma de 2000 de lei pentru neîntocmirea unui proces-verbal. Flagrantul a fost organizat în biroul bănuțului. Suspectul a fost arestat pe 72 de ore, în conformitate cu articolul 166 al Codului de procedură penală.

Totodată, un angajat din cadrul aceleiași secții este cercetat în stare de libertate, fiind bănuț de corupere pasivă. Actualmente, este verificată complicitatea acestuia la caz.

Doi șefi de post din Cimișlia, reținuți de CNA

Șefii posturilor de poliție Sagaidac și Mihailovca, din cadrul Inspectoratului Cimișlia, au fost reținuți de ofițerii Centrului Național Anticorupție. Polițiștii sunt bănuți de corupere pasivă și în prezent sunt deținuți în Izolatorul de detenție preventivă al CNA pe un termen de 72 de ore. Operațiunea de reținere a avut loc într-un local de agrement din satul Sagaidac. Oamenii legii sunt bănuți că ar fi extorcat de la un cetățean 5000 de lei ca să nu-l tragă la răspundere pentru conducerea unității de transport în stare de ebrietate.

Pe acest caz a fost deschis

un dosar penal în temeiul art. 324, al. 2 Cod penal – „corupere pasivă”. În cazul în care vor fi găsiți vinovați, aceștia riscă o pedeapsă sub formă de privațiune de libertate pe un termen de până la 10 ani.

Amintim că, de la începutul anului, CNA a reținut 9 polițiști, bănuți de comiterea diferitelor acte de corupere.

Avocată, bănuț de trafic de influență

O avocată din capitală, bănuț de trafic de influență, a fost reținută recent de ofițerii Centrului Național Anticorupție, în comun cu Departamentul Instituției Penitenciare. Potrivit declarantului, femeia ar fi extorcat de la el 1000 de euro sub pretextul că are influență asupra unor judecători din cadrul Judecătoriei sectorului

Centru și că-i poate determina să elibereze un deținut din Penitenciarul nr. 13. În acest caz, a fost deschis un dosar penal pentru trafic de influență. Dacă va fi găsită vinovată, bănuita riscă de la 3 la 7 ani de închisoare cu o amendă în mărime de până la 30 000 de lei. În prezent, femeia este cercetată în stare de libertate.

Mămăliga - hrană, dar și leac

Fierturile de porumb au fost apreciate încă de pe vremea lui Cristofor Columb, dar, ulterior, au ajuns să fie considerate hrana săracilor. Însă, studii recente au scos în evidență faptul că media de viață a triburilor amerindiene care se hrăneau cu porumb crud sau fiert, era mult mai mare decât a altor comunități învecinate, cărora le lipsea din dietă acest aliment.

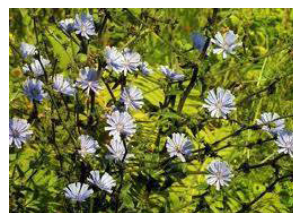
Cercetătorii au descoperit prezența în boabele de porumb a unor substanțe derivate ale acizilor arahidic și palmitic, extrem de importante pentru sănătatea organismului. Acești acizi se absorb în intestin cu mare ușurință, fără a suferi transformări chimice decât în proporție de 22-28%. Ajunși în sânge, ei se transformă în hidroxiacizi care purifică sângele de unele substanțe toxice. Efectul detoxifiant al substanțelor din porumb ușurează efortul ficatului de neutralizare a substanțelor toxice, redu-

când considerabil riscul la insuficiențe și ciroze hepatice. La populațiile, unde se consumă zilnic terci de mălai, incidența bolilor hepatice este de zece ori mai mică, iar copiii au dezvoltare mai bună. Endocrinologii consideră că un consum zilnic de mămăligă scade cu 60% riscul de boli psihice generate de disfuncții tiroidiene. De asemenea, consumul de mămăligă reglează concentrația de glucoză în sânge, fiind de folos diabeticilor. Reduce cantitatea de colesterol din sânge, scăzând, astfel, riscul de ateroscleroză și, implicit, de infarct. Mai mult, mămăliga moale are de patru ori mai puține calorii decât pâinea, iar mămăliga vârtosă are jumătate din calorii ale pâinii.

Cimbrul. Insuflă optimism, sete de viață și voință. Este recomandat în stări de astenie, convalescență postvirală, în caz de suprasolicitare fizică, energetică sau psihoemoțională. Are acțiune armonizatoare, antiinfecțioasă și antioxidantă.

Menta. Conferă încredere, echilibru, armonie, claritate mentală, focalizare, favorizează ascensiunea energiilor prin întreaga ființă. Are acțiune remineralizantă datorită conținutului de sodiu, potasiu, magneziu, calciu, fier, zinc și cupru. De asemenea, tonifică mental, este antiseptică și antivirală.

Cicoarea. Stabilizează, întărește și conferă încredere, voință și independență. Protejează de frici vechi, aduce bucuria vieții, liniște și înțelegere. Are acțiune depurativă, tonică, hipotensivă, antiinfecțioasă. Este recomandată în tratamentul afecțiunilor hepato-biliare, digestive, urinare, articulare. Este o plantă recomandată bolnavilor de diabet și celor care urmează cure de dezintoxicare sau de slăbire.

Socul. Are acțiune efervescentă, eliberează sufletul de neliniște, suferințe vechi, emoții și tensiuni. Se spune că florile de soc păstrează vibrația noului început, al renașterii, induc bucurie și compasiune. Sunt recomandate tuturor vârstelor, în afecțiuni respiratorii, de la nevroze și până la astm bronhic. Are acțiune antitusivă, expectorantă, antiseptică și diuretică. Datorită acțiunii depurative, diuretice și laxative socul este recomandat în dieta celor care urmează cure de dezintoxicare sau care țin cure de slăbire.

Plante medicinale care ne influențează primăvara

Pentru a vă bucura pe deplin de această primăvară, trebuie să țineți ritmul cu natura. Pentru a ieși din starea de letargie, deprimare și a scăpa de astenie, fitoterapia vă este alături și vă recomandă bogăția de plante pe care o deține.

Rectoratul, comitetul sindical, corpul profesoral-didactic și angajații Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova exprimă sincere și profunde condoleanțe familiei, rudelor și prietenilor în legătură cu decesul prematur al fostei profesoare a Academiei,

Zinaida CHITOROAGĂ.

Dumnezeu s-o odihnească în pace cu dreptii.

Abonarea 2013

Continuă abonarea pentru anul 2013 la revista științifico-metodică trimestrială **"ADMINISTRAREA PUBLICĂ"** și la ziarul **"FUNCȚIONARUL PUBLIC"**, publicații ale Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Revista **"Administrarea Publică"** apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 41 lei 30 bani; 6 luni - 82 lei 60 bani.

Ziarul **"Funcționarul Public"** apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu PÎSLARU - redactor, designer

Vitalie NICA - redactor

ADRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 11.04.2013

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

"Funcționarul Public" - supliment la revista "Administrarea Publică" -
publicație a Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova